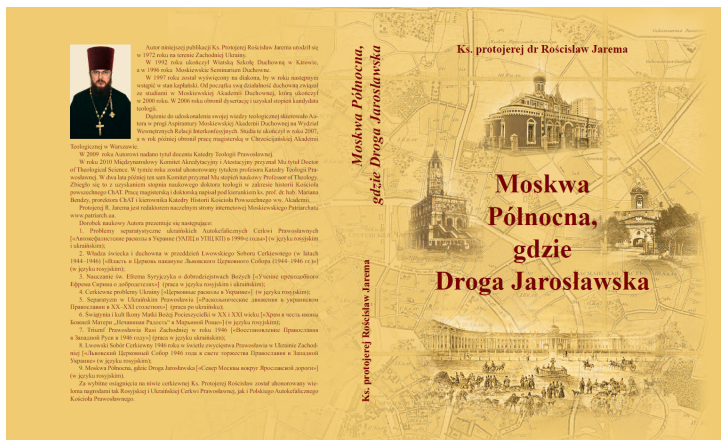

Север Москвы вокруг Ярославской дороги (пол.)

Spoczywająca w Waszych dłoniach, Drodzy Czytelnicy, książka Moskwa Północna, gdzie Droga Jarosławska jest owocem bardzo głębokiego zamysłu badawczego, dotyczącego w jednakowej mierze historii, architektury, teologii i ikonografii moskiewskich i podmoskiewskich świątyń, monasterów, zabytków kultury o znaczeniu światowym oraz mało znanych, urokliwych uliczek i parków, bliskich sercu każdego mieszkańca Moskwy, sięgających początkami swego istnienia do starożytnej epoki Państwa Rosyjskiego.

Moskwa była i ostatecznie centrum państwa, jego sercem jako najważniejszy ośrodek polityczny i gospodarczy, kulturalny i edukacyjny, handlowy i przemysłowy, a co za tym idzie zajmujący poczesne miejsce w świadomości Rosjan, tych zwłaszcza, dla których ważne miejsce w życiu zajmuje wiara prawosławna, od czasów Włodzimierza Wielkiego jednocząca liczne plemiona słowiańskie.

Podobnie jak miasta, rozwijały się też wodne szlaki handlowe i drogi uczęszczane przez pielgrzymów, podążających do różnorodnych miast i miejscowości, dla których stolica była miejscem zaopatrzenia, zakupu żywności i odzieży. To właśnie ona niosła światło wiary i naukowej mądrości tym plemionom i narodom, które jeszcze przebywały w mroku niewiedzy i w cieniu śmierci pogańskiego przeżywania świata.

Symbolem tego ewangelicznego, dokonywanego w autentyczny sposób oświecenia stały się złote kopuły Moskwy, towarzyszące

od wieków głębokim apostołskim i cerkiewnym naukom. Nauki te pochodziły z ust wspaniałych, świątobliwych mężów i znaczących osobistości życia państwowego.

Przykłady zarówno cerkiewnej, jak i świeckiej architektury w połączeniu z etnografią starej Moskwy odzwierciedlają same w sobie najważniejsze etapy rosyjskiej historii, odgrywając rolę jakby niemych strażników zarówno dni strasznych, jak i radosnych. Wydają się trwać w pełnej gotowości, by przed wścibskim badaczem otworzyć jak najszerszej swe kamienne foliały, rozwinąć girlandy stron rękopiśmiennych czy tajne misteria skrywanych w muzeach eksponatów lub akt ukrywanych skrzętnie w archiwalnych magazynach.

Z tego powodu z wielką radością przekazujemy w Wasze ręce, Drodzy Czytelnicy, tę znaczącą pozycję wydawniczą, poświęconą historii i dniu dzisiejszemu północnego rejonu Moskwy. Protojerej Rościsław Jarema, zbierając materiały, szukając pierwotnych źródeł, z wielką starannością napisał pracę, która nie tylko zaszczerpi miłość do miasta stołecznego, lecz i zapozna z wieloma pasjonującymi historiami, posiadającymi określoną wartość naukową. Radość mą zwiększa ponadto fakt, iż Autor niniejszej publikacji jeszcze nie tak dawno był moim magistrantem i napisał pracę na temat realiów cerkiewno-kanonicznych w prawosławiu ukraińskim na przełomie XX i XXI wieku.

Zważywszy na przygotowanie metodologiczne i niezwyčajny zapał w kierunku pracy naukowej, zaproponowaliśmy temu niestrudzonemu, młodemu, doskonale merytorycznie przygotowanemu badaczowi rozpoczęcie studiów doktoranckich i napisanie dysertacji. W 2012 roku protojerej Rościsław skończył studia doktoranckie w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, wyższej uczelni polskiej i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Dysertacja na temat Soboru Lwowskiego 1946 roku w przekładzie na język polski jest dostępna na polskim rynku księgarskim.

Odnosząc się zaś do zawartości treściowej niniejszej publikacji, pragnę w szczególny sposób zwrócić uwagę na obecną w niej atmosferę naturalności, trafności osądów i wielkiego ładunku estetycznego, przebijającego z każdej niemal stronicy. Czytelnik nie może oprzeć się wrażeniu, że Autor osobiście przeżywa przedstawianą przez siebie historię, daje się porwać duchowi opisywanych epok, w odniesieniu do których jest jednakowej miary ekspertem, czy to w zakresie architektury, sztuki malarskiej, poezji, historiografii, archiwistyki czy zagadnień inżynierskich... Tylko ten, co kocha swe miasto i jego historię może wykreować jego obraz w tak przekonujący i wielostronny, a jednocześnie niemal poetycki sposób, jak to czyni w odniesieniu do Moskwy ojciec Rościszław Jarema. Prezentowane przezeń świątynie jawią się naszym oczom nie tylko jako świadkowie rosyjskiej historii, nie tylko jako architektoznanemu czy zwykłemu obywatelowi oferują radość i szansę duchowej odnowy, nadzieję na otrzymanie pomocy w razie niedoli czy choroby.

Świątynie moskiewskie zawsze stanowiły ośrodki naukowe, będące fundamentem wieloaspektowego życia mieszkańca Moskwy, poczynając od czasu narodzin aż do jego zgonu, towarzysząc mu w chwilach radosnych i w tych, gdy potrzebował pociechy, w okresach pomyślności państwowej i w dniach niedoli. Miejsca te w naturalny sposób wpisywały się w powszednie życie tkanki miejskiej, zespalając się z nią tak mocno, by można było stwierdzić osiągnięcie pełnej jedności.

W swojej książce Autor potrafił ujawnić wiele zasług Cerkwi prawosławnej w osiągnięciu przez Rosję sukcesów, czy wiele innych, różnorodnych wpływów obecnej w świątyniach kultury na życie Moskwy, od chwili założenia miasta aż do naszych dni. Mentalność duchowa Rosjanina zawsze potrzebowała łaski uświęcającej, rozwijała się i utrzymywała pod jej wpływem. W rezultacie, świątynie prawosławne stawały się centrum urbanizacyjnym miast Rusi. Od wezwań świątyń brały nazwę dzielnice czy poszczególne ulice, w świątyniach dzieci mogły

otrzymać przynajmniej elementarne wykształcenie, one stanowiły też miejsce rozwoju piśmiennictwa i ikonografii, w ich sąsiedztwie i pod ich zarządem wznoszono szpitale i budowano przytułki...

Autor żywi nadzieję, iż nowe spojrzenie na stolicę Rosji, które obecnie wzbudza kontrowersje polityczne, przyczyni się do zrozumienia niełatwych sytuacji, stając się łącznikiem i Arką Przymierza między dawnymi a nowymi laty. Dziś dostojnego cara zastąpił prezydent Rosji, dziś na ulicach Arbatu nie usłyszysz strof Eugeniusza Oniegina wypowiedzianych ustami jego autora, a wspaniałe secesyjne dworce i koleje próżno konkurują z postępem awiacji.

W tym kontekście książka ojca protojereja Rościszława Jaremy zyskuje znaczenie szczególne, a wzbudzając szerokie zainteresowanie, umożliwi dzisiaj nową refleksję. Autor bowiem w bardzo profesjonalny sposób uchyla zasłonę historyczną Moskwy, odsłaniając to, czego powszechnie nie znano, lecz co stanowi źródło zrozumienia miasta, nawet opornych skłaniając do złożenia szczególnej mu czci...

Ks. prot. prof. dr hab.
Marian Bendza (warszawa)

[Книга в формате PDF](#)